నాన్నగారి జ్ఞాపకాలు

- డా.గాయత్రీదేవి

1974 నుంచి దాదాపు ఒక దశాబ్దం పాటు ఆశేష ఆంధ్ర శ్రోతలనీ ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రానికి కట్టిపడేసిన కార్యక్రమం – ధర్మ సందేహాలు(వ్యాసపీఠం). ఆ కార్యక్రమం అంత ఆసక్తికరం కావడానికి ముఖ్యకారణం శ్రీ ఉషశ్రీ – ఉషశ్రీగారి గంభీరగళం, అనితరసాధ్యమైన కథనశైలి. ఆ రోజుల్లో ఆదివారం మధ్యాహ్నం ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రం నుండి ఈ కార్యక్రమం ప్రసారమయ్యే సమయంలో ఏ పూటకాపూట సంపాదించుకుంటే కానీ రోజుగడవని రిక్షా వాళ్ళు కూడా బేరం దొరికినా రిక్షా కట్టేవారు కాదు, కార్యక్రమం పూర్తయేవరకూ. ఏ కిళ్ళీ కొట్టు దగ్గరో చేరి, భక్తిశ్రద్ధలతో 'ధర్మసందేహాలు' కార్యక్రమం విన్నాకనే బేరం చూసుకునేవారు. అంతగా పామరులనీ పండితులనీ సమంగా ఆకర్షించింది ఆ కార్యక్రమం. ఆ ఆకర్షణ ఎంతంటే – నాలుగు దశాబ్దాల తర్వాత ఈ రోజుకి కూడా రామాయణ, భారతాల ప్రవచనాలంటే ఉషశ్రీ గారినే గుర్తుచేసుకుంటున్నారు.

ఉషశ్రీ గళానికి ఉన్న శక్తి కలానికి కూడా ఉంది. ఉషశ్రీ రాసిన రామాయణ, భాగవత, భారత కథలని చదువుతోంటే విన్నట్లే ఉంటుంది. ఆయన కలం నుండి జాలువారిన రచనలు ఒక్కొక్కటీ ఎన్నో లక్షల ప్రతులుగా ప్రజల దగ్గరకి చేరి వాళ్ళ ఇళ్ళల్లో గుండెల్లో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయాయి.

ఉషశ్రీగారి సాహిత్యాన్ని ఈ తరానికి అందించడంలో విశేషమైన కృషి చేస్తున్నారు, వారి కుమార్తె డా.గాయత్రీ దేవిగారు.

'నాన్నగారి జ్ఞాపకాలు' శీర్షికలో డా.గాయత్రీదేవిగారు ఉషశ్రీగారి జీవితాన్ని ఈ తరం పాఠకులకు 'కౌముది' ద్వారా అందిస్తున్నారు.

(క్రిందటి సంచిక నుంచి తరువాయి)

భారతం పెట్టె

నాకూ మా నాన్నకీ ౧౯౮౮ చాలా ముఖ్యమైన సంవత్సరం. ఎందుకంటే-- అదే మా అమ్మాయి అపరాజిత పుట్టిన సంవత్సరం. అదే నాన్న షష్టిపూర్తి సంవత్సరం కూడా. మా అమ్మాయి పిల్ల పుట్టింది అక్టోబర్ ఇరవైన – విజయదశమి రోజున. నాన్న షష్టిపూర్తి మార్చ్ పదహారున.

షష్టిపూర్తి కార్యక్రమాన్ని ఉషశ్రీ సన్మాన కార్యక్రమంలా జరిపించారు – నాన్న అభిమానులూ, ఆప్తులూ, హితులూ, సన్నిహితులూ.

సన్మాన సంఘానికి కార్యదర్శి విశ్వనాథ పావనశాస్త్రి

గారు. నాన్న విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారికి ఎన్నో చోట్ల సన్మానం చేయించారు. ఆయన పుత్రుడే – పావనశాస్త్రి బాబయ్య – ఆయనే షష్టిపూర్తి సన్మానానికి ముందు నిలపడ్డారు.

సంఘం అధ్యక్షులు లక్ష్మణయతీంద్రులు. సభ్యులు విజయవాడ హూ ఈజ్ హూ లు. జువ్వాడి గౌతమరావు గారూ, శనగన నరసింహశాస్త్రిగారూ, పేరాల భరతశర్మగారూ, ధారా రామనాధశాస్త్రి గారూ, బేతవోలు రామబ్రహ్మం గారూ – ఒకరనేలా? వాళ్లతోపాటే తరుణసాహితీసమితి మిత్రులు – పోలాప్రగడా, కనక్ ప్రవాసీ. అందరిలోకీ చివరగా పేరేయించుకున్న కే కే రామానుజాచార్యులు గారు. ఆ పేరు కూడా వేయించుకోని చిర్రావూరి సుబ్రహ్మణ్య గారు.

కార్యక్రమానికి నేను విజయవాడ వెళ్ళలేకపోయాను కానీ – ఆ కార్యక్రమం విడియో కేసెట్టుని నేనెన్ని సార్లు చూసానో – చూస్తూ ఉన్నానో. ఒక ఆత్మీయ వేడుకలా జరిగిపోయింది కార్యక్రమం అంతా.

మా బుజ్జి (కళ్యాణి) పూజానృత్యం తో కార్యక్రమం మొదలు. నాన్న షష్టిపూర్తి కార్యక్రమంలో నాట్యం చెయ్యడం దాని అదృష్టం. .

సభకి అధ్యక్షులు లక్ష్మణ యతీంద్రుల వారే. ముఖ్య అతిధి – విజయవాడ మేయరుగా పని చేసిన జంధ్యాల శంకర్ గారు.

సంఘం వారు తలపెట్టింది నాన్నకి సన్మానం. ఐతే ఆ సన్మానానికి ముందు – నాన్నే సన్మానాలు చేశారు. నాన్నకి భీమవరం కాలేజీలో గురువులైన నండూరి రామకృష్ణాచార్యుల గారికీ, ఆలిండియారేడియోలో నాన్న ప్రతిభని బయటకు తీసిన బాలంత్రపు రజనీకాంతరావుగారికీ. నాన్న తన సన్మాన సభలో వాళ్ళిద్దరినీ కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా సన్మానించుకున్నారు.

ఎంత మంచి ఆలోచనో అది? అదే విషయాన్ని తర్వాత నాన్న గురించి రాసిన ఓ వ్యాసంలో ఆనందంగా ప్రస్తావించుకున్నారు నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు గారు.

నాన్న గురించి ఏలూరిపాటి అనంతరామయ్య గారూ, విశాలాంధ్ర రాఘవాచారి గారూ మాట్లాడారు.

ఆ సభలోనే నాన్న రచనలు – మనుచరిత్ర, సుందరకాండల ఆవిష్కారంతో పాటు, కేసెట్లు కూడా విడుదల అయ్యాయి.

ఆ సభ అసలు ప్రత్యేకత – దేశమంతా పేరు తెచ్చిన ధర్మసందేహాలు కార్యక్రమాన్ని – నాన్నే స్టేజీ మీద నిర్వహించడం. అందులో భాగంగానే కృష్ణరాయబారం ఘట్టం వినిపించారు. సహకారం అందించింది – ఆలిండియా రేడియోలో సహోద్యోగులుగా ఉన్న మల్లిక్ గారూ, ఆనంద్ గారూ. మల్లిక్ గారు పద్యాలు చదివారు. ఆనంద గారు ప్రశ్నలు అడిగారు. నాన్న రేడియోలో ధర్మసందేహాలు కార్యక్రమం చేస్తున్నప్పుడు కూడా – చాలాకాలం శ్రోతల ప్రశ్నలు అడిగింది ఆనంద్ గారే.

సభలో మాట్లాడిన వాళ్ళూ, సోవనీర్లో రాసిన వాళ్ళూ – అందరూ – ఉషశ్రీకీ అరవై ఏళ్ళా – అని ఆశ్చర్యపడ్డవాళ్ళే, అనుమాన పడ్డవాళ్ళే. ఆ సభలో నాన్నని చూసిన వాళ్ళెవ్వరికైనా అలాగే అనిపించి ఉంటుంది.

కార్యక్రమం జరుగుతున్నంతసేపూ – నాన్న సంబరపడిపోతూ, సరదాగా మాట్లాడేస్తూ, సంతోషంగా నవ్వేస్తూ – సభంతా తానే ఐపోయారు. నాన్నని చూసిన వాళ్లెవ్వరికైనా – అరవై ఏళ్ళంటే నమ్మగలిగేలా లేరు నాన్న.

ఇంక అమ్మకీ నాన్నకీ కలిసి చేసిన సన్మానంలో ఐతే – ఇద్దరినీ చూడ్డానికి ఎన్ని కళ్ళు కావల్సి వచ్చేవో. ఏం రోజు అది? అమ్మనీ నాన్ననీ ఓ పెద్ద దండలో ముంచెత్తేసారు–ఇ ద్దరూ ఒకే దండలో మునిగిపోయి – అంతకు మించి ఆనందంలో మునిగిపోయి – ఆపుకోలేని నవ్వుల్లో మునిగిపోయారు.

ఇప్పటికీ ఆ విడియోనీ, ఆ ఫోటోనీ – చూస్తూ నేనూ మరో లోకంలో మునిగిపోతూంటా.

ఇంటికి వెళ్ళి ఇద్దరూ ఆదిలక్ష్మి చేత దిష్టి తీయించుకుని ఉంటారు.

★★★★★★★★★★★★★★★

సన్మానాలు కొత్తేం కాదు నాన్నకి. ఎందరికో ఎన్నో చేయించారు నాన్న. నాన్నకీ ఎన్నో జరిగాయి.

అందులో ముఖ్యంగా నాన్న చెప్పుకునేవి రెండున్నాయి. ఒకటి ౧౯౭౬ లో జిల్లెళ్ళమూడి అమ్మ సన్మానం. రెండోది ౧౯౮౭ లో శృంగేరీ పీఠాధిపతుల సత్కారం.

జిల్లెళ్ళమూడి సన్మానానికి నన్ను కూడా తీసికెళ్ళారు. సన్మానం వివరాలు నాకు గుర్తు లేవు. కానీ జిల్లెళ్ళమూడి అమ్మ నాన్నకి అన్నం తినిపించడం నాకు స్పష్టంగా గుర్తొస్తోంది. అక్కడ ఆశ్రమంలో ప్రతిరోజూ వందల మందికి అన్నదానం జరుగుతుంది. అది అమ్మ ప్రసాదంగా జరిగే నిరతాన్నదానం. ఆరోజు అమ్మ మమ్మల్ని తన దగ్గరే కూచోపెట్టుకుని, ఒక ముద్ద నాన్నకి తినిపించారు. ఆ సంఘటన గుర్తు చేసుకుంటూ – అమ్మ అమృత హృదయం అందుకున్నాను – అని రాసుకున్నారు.

శృంగేరీ పీఠాధిపతులు నాన్నని శృంగేరీకి పిలిచి అమ్మవారి సమక్షంలో సత్కరించారు. అక్కడకి నేను రాలేదు.

ఈజన్మకివి చాలని నాన్న మనస్ఫూర్తిగా చెప్పుకునేవి ఇవి రెండూ. రెండూ అమ్మకి సంబంధించినవే. ఒకటి అమ్మ చేసింది. రెండోది అమ్మవారి సమక్షంలో జరిగింది.

అవి రెండూ ఏ ప్రభుత్వ సంస్థో ఆనవాయితీగా చేసినవి కావు. ఏ సన్మానాల సంఘమో – ధనంకోసమో, జనంకోసమో చేసినవీ కావు. అలాంటివి నాన్న మనస్సుకు పడేవీ కావు.

బిరుదుల్నీ, అవార్డుల్నీ – తప్పించుకున్నారు నాన్న. ఒక విధంగా – ఏ నోరైతే నానని ప్రజలకి దగ్గరగా తీసికెళ్ళిందో – ఆ నోరే నాన్నని అలాంటి వాటికి దూరంగా తీసికెళ్ళింది కూడా. ఎవరి వెనకైనా తిరగడం, చేతులు కట్టుకు నిల్చోడం, భజన చెయ్యడం – నాన్న తత్వం కాదు.

దేవస్థానం వారు ౧౯౭౮ లో నాన్న భాగవతం విడుదల చేస్తూ – నాన్నని ఆహ్వానించారు. అది బ్రహ్మోత్సవాల సమయం. అందరం వెళ్ళాం. మా అందరినీ వేదమంత్రాల ఆశీర్వాదంతో, ఆలయంలోకి ప్రత్యేకంగా తీసికెళ్ళడం ఇప్పటికీ కళ్ళముందు విడియోలా కనిపిస్తూనే ఉంది.

అదే మొదటి సారి నేను తిరుపతి వెళ్ళడం. మొదటి సారే దర్శనం చాలా బాగా అయిందని నేనంటోంటే – నీ జాతకమే అలాంటిదమ్మా అని అన్నారు నాన్న. నాన్నకి జ్యోతిష్యంలో ప్రావీణ్యం ఉందో లేదో నాకు తెలియదు. నా జాతకం చూసి అలా అన్నారో, ఎవరైనా అన్నది చెప్పారో, లేకపోతే ఓ నాన్నగా – కూతురి జాతకం అలా ఉండాలి అని అనుకుని అన్నారో. ఏమైనా నాన్న ఆశీర్వాద బలంతో నా జీవితం సాఫీగా సాగిపోతోంది .

★★★★★★★★★★★★

౧౯౭౫ అక్టోబరు లో మా నాన్నతోపాటుగా మామ్మనీ తాతనీ విజయవాడ తీసుకొచ్చి కొత్తగుళ్ళలో సత్కారం చేసారు. గొప్పవాడైన కొడుకు చేతుల్లో సన్మానం అందుకున్న మా తాతా మామ్మలది ఎంత అదృష్టం... వాళ్ళు బతికి ఉండగానే అంత పేరుప్రతిష్టలు సంపాదించుకున్న మా నాన్నది ఇంకెంత అదృష్టం..... . అంతకు మించి ఎంత ధన్యం నాన్న జీవితం. అటువంటి తండ్రికి పుట్టడం మా అదృష్టం.....

ఎవరి ఉన్నతినైనా తల్లితండ్రులు ఆనందించినట్లు – ఇంకెవ్వరూ అనుభవించలేరు. మామ్మా తాతలు నాన్న పేరుప్రఖ్యాతుల్ని స్వయంగా చూడగలిగారు. వాళ్ళు చూడ్డం నాన్న చూడగలిగావు. నాకు ఆ అదృష్టం లేదు.

ఈ సందర్భంలో నాకు ఖలీల్ గిబ్రాన్ రాసింది గుర్తొస్తోంది. పిల్లలు బాణాల్లాంటి వాళ్ళు. తల్లితండ్రులు విల్లుల లాంటి వాళ్ళు. అమ్మానాన్నలు వింటి నారుల్లా ఎంత వంగుతారో, పిల్లలు బాణాల్లా వేగంగా అంత ముందుకు సాగగలుగుతారు. ఎంత చక్కగా చెప్పాడు ఖలీల్.

ఈ రోజు నేను ముందుకు ఏ మాత్రం సాగుతున్నా – దాని వెనక మా నాన్నా, ఆయన కృషీ ఉన్నాయి. అది ఎప్పటికీ నేను మర్చిపోలేను.

నేనేం నాన్నంత అంత గొప్పదాన్ని కాదు. కాదు కానీ నాకున్న పరిధిలో నేనేదో చేస్తోంటే – చూసేందుకు నాన్న లేరు. అమ్మ కొన్నాళ్ళు ఉంది. ఇప్పుడు అమ్మా లేదు.

నేను చిన్నప్పుడు చేసిన చిన్ని చిన్ని పనులకే పెద్దగా సంతోషించేవారు నాన్న. ఈ రోజు న్నాన్న ఉండి ఉంటే నాకెంత బావుండేదో. ఉన్నారు ఉన్నారు అని అనుకుంటూ ఉండాలని అనుకుంటా – కానీ లేని లోటు తెలుస్తుంటుంది ఒక్కోసారి. ఆలోటు నా బాధలో కన్న ఆనందంలో ఎక్కువ తెలుస్తుంది. నా సంతోషానికి నాన్న కన్న సంతోషించే వారెవరుంటారు .

విజయవాడ కొత్తగుళ్ళలో నాన్నకి సన్మాన కార్యక్రమం పెట్టుకున్నారు. ఆ కార్యక్రమాన్ని పెట్టిన వాళ్ళు మనికొండ కాశీవిశ్వనాథంగారూ, ఆయన కొడుకు మనికొండ శంకరనారాయణగారూ. నాన్నని సన్మానించడం కోసం పెట్టుకున్న కార్యక్రమంలో నాన్న మామ్మకీ తాతకీ సత్కారం చేసారు.

సభకి విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారూ, కరుణశ్రీ గారూ వచ్చారు. సభ చాలా వైభవంగా జరిగింది. నాన్నకి జనం, నాన్న తన జనవీ

జనకులకీ – సత్కారాలు చేసుకున్నారు.

నాన్నకి భాగవత పద్యాలు నేర్పిన తొలి గురువు మామ్మ. అలానే అక్షరాభ్యాసం చేయించి తొలి పాఠాలు చెప్పిన గురువు తాత.

తాత దగ్గర నుండి సంస్కృతాన్నీ, మామ్మ దగ్గర నుండి సంస్కృతినీ నేర్చుకున్నారు నాన్న.

భారత రామాయణాలను మా తాత విడమరిస్తే, జీవితపు విలువల్ని మా మామ్మ వివరించింది.

వాటన్నింటినీ నలుగురిలోనూ గుర్తు చేసుకున్నారు నాన్న. వాళ్ల మనస్సులు ఆర్ద్రతతోనూ, నాన్న హృదయం ఆనందంతోనూ నిండిపోయిన రోజది.

అందులో ఉన్న గొప్పతనం ఇంటర్ మొదటి సంవత్సరం చదువుతున్న నాకు పూర్తిగా అర్థం కాలేదు. ఈ రోజు తలచుకుంటే ఆ రోజు జరిగిందేమిటో తెలుస్తోంది.

ఆరోజుని మరిచిపోకుండా మా ఇంట్లోకి వచ్చిన ఒక వస్తువు ఇప్పటికీ మా దగ్గర ఉంది.

సన్మానంలో భాగంగా మనికొండవాళ్ళు ఒక పెట్టెని ఇచ్చారు. అది ఒక చెక్క పెట్టె. మూసి ఉన్నప్పుడు చూడ్డానికి ఒక పెద్ద పుస్తకంలా ఉంటుంది. తెరిస్తే లోపల వస్తువులు పెట్టుకోవచ్చు. దాని మీద కొత్తగుళ్ళలో నాన్నకి జరిగిన సన్మానం గురించి రాసుంటుంది.

దాన్నే మేం భారతం పెట్టె అని అంటాం. ఆరోజు మా ఇంటికి వచ్చిన ఆ పెట్టె మా ఇంట్లో ఈ రోజు కూడా ఉంది. ఇప్పటికీ దాని పేరు భారతం పెట్టే.

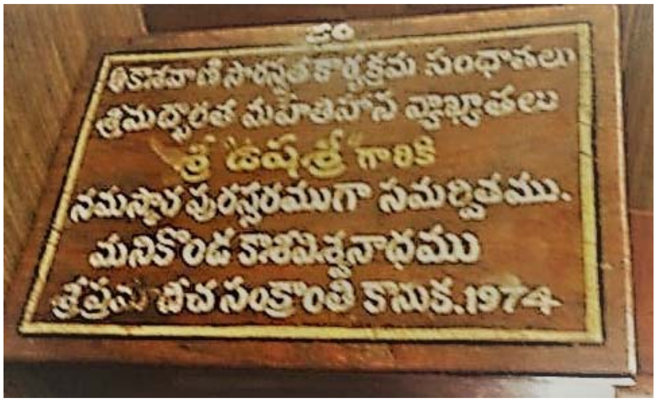

అందులోనే రూపాయి కాయితాలు ఉంచేవారు నాన్న. అందులోనే తను రాసుకుంటున్న కాయితాలనీ పెట్టుకునేవారు. అందులోనే కే కే రామానుజాచార్యులుగారు బలవంతంగా నాన్న చేత బేంకులో పెట్టించిన డిపాజిట్ కాయితాలు జాగ్రత్త చేసేవారు.అది పది అంగుళాల వెడల్పు, పన్నెండు అంగుళాల పొడవూ, నాలుగు అంగుళాల ఎత్తు ఉన్న చక్కని టేకుపెట్టె. తాళాలు లేని పెట్టె.

బేంకులూ డబ్బు దాచడాలూ తెలియవు నాన్నకి. చాలా ఏళ్ళు దాచేందుకే లేదు. రిటైరయ్యాక వచ్చిన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ డబ్బుని ఆచార్యులు గారి బలవంతం మీద బేంకులో పెట్టారు.

ఇంట్లో ఎవరికి ఎంత డబ్బు కావాలన్నా ఆ పెట్టెలోంచే అందులోంచే తియ్యడం. ఎప్పుడు ఎక్కడ నుండి డబ్బు వచ్చినా నాన్న అందులోనే పెట్టేవారు.తాళం లేని ఆ పెట్టె లోంచి ఇంట్లో ఎవరెవరు డబ్బు తీస్తున్నా, ఆ పెట్టెలో డబ్బు గురించి అసలు పట్టించుకోనట్లు కనిపించినా, అందులో ఎప్పుడు ఎంత డబ్బు ఉండాలో నాన్నకి సరిగ్గా తెలిసిపోయేది........

భారతం పెట్టె మా ఇంట్లో భాగం ఐపోయింది , భారతం లాగానే.

ఈ వ్యాసాల ఆడియోలు ఇక్కడ వినవచ్చు: Link to Audios

మా వెబ్ సైట్స్ - ushasri.com, drgayatridevi.com

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments